

Het recht op onderwijzen van leraren als garantie voor het recht op leren van leerlingen

Prof. dr. Eline Vanassche
1 oktober 2025

Every way of seeing is a way of not seeing

(Burke, 1935)

‘Evidence base’ voor deze presentatie

- (Sporen van een veranderend) denken en spreken over leraarschap in:
 - Beroepsstandaarden voor lerarenopleiders (Vanassche, 2024; in press)
 - Hoorzittingen rond het lerarentekort in 2020-2021 (Christiaens et al., 2024; Vanassche, 2025)
 - Decreet op de lerarenopleiding uit 2018 (Vanassche et al., 2021)
 - Analyse van beleid rond de lerarenopleiding wereldwijd (Vanassche, 2023)
- Jarenlange samenwerking met collega's in het medisch onderwijs
- Ervaring als beoordelaar van projectaanvragen en artikelen

Opbouw

1. Wat betekent het om leraar te zijn vanuit een evidence-based/evidence-informed perspectief?
2. Wat zijn mogelijke blinde vlekken?
3. Kunnen we ons ook een alternatief verbeelden?
4. Wat betekent dit voor onderzoek, beleid en praktijk?

Dit werkt, dus dit doen we.

Dit werkt potentieel allemaal, dus jij beslist.

Gedeelde uitgangspunten en assumpties

- 1) Er is een zekere basis van goed (= effectief) handelen.
- 2) Evidentie is objectief en verifieerbaar door onafhankelijke methoden.
- 3) Wenselijke uitkomsten liggen binnen het bereik van de (effectieve) leraar.

Een belofte van controle, houvast en beheersbaarheid voor
de (beginnende) leraar, lerarenopleider, nascholer,
schoolleider, beleidsmaker, etc.

Het zal niet gemakkelijk zijn om zomaar te poneren van
‘kijk, eindtermen voor de lerarenopleiding’,
maar dat geldt voor alles zo: hoe duidelijker het kader (...)
hoe minder variatie er zal zijn in uitvoering.

(hoorzittingen lerarentekort, 12 maart 2020)

We should focus on the greatest source of variance that can make the difference – the teacher.

We need to ensure that this greatest influence is optimised to have powerful and sensationally positive effects on the learner.

(Hattie, 2003, p. 3)

“

(...) a set of ‘competences of doing’.

(Kidd, 2016, p. 45)

= leraar zijn?

Het is niet zo eenvoudig.

Opbouw

1. Wat betekent het om leraar te zijn vanuit een evidence-based/evidence-informed perspectief?
2. Wat zijn mogelijke blinde vlekken?
3. Kunnen we ons ook een alternatief verbeelden?
4. Wat betekent dit voor onderzoek, beleid en praktijk?

Marie Skłodowska- Curie Actions

Lerarenopleider: *Het enige voor mij, en ik weet niet waar dat vandaan had moeten komen, maar als je nog 6 minuten extra uit je hoed had kunnen toveren op het einde van de les.*

Mentor: *//Ja. (lacht)*

Lerarenopleider: *Om dat verder door te zetten. Maar ik heb geen idee waar in de les die zes minuten vandaan hadden moeten komen.*

Student: *Nee.*

Mentor: *Want er zijn nergens zes minuten verspild.*

Lerarenopleider: */(lacht) Nee, precies, ja. Dus het is eigenlijk niet eerlijk, maar ik zeg het toch.*

“

Had meer tijd kunnen reserveren voor het plenum.

(evaluatieformulier,
sectie ‘impact of teaching on pupil progress’)

- Sluiten de aanpakken in die les aan bij inzichten over wat werkt?
- Kent de student de bouwstenen van effectieve didactiek?
- En de mentor? En de lerarenopleider?
- Hoe kunnen we eventuele hiaten remediëren?

Opbouw

1. Wat betekent het om leraar te zijn vanuit een evidence-based/evidence-informed perspectief?
2. Wat zijn mogelijke blinde vlekken?
3. Kunnen we ons ook een alternatief verbeelden?
4. Wat betekent dit voor onderzoek, beleid en praktijk?

Leraren hebben in principe goede redenen om te doen wat ze doen in hun praktijk.

“enacted” leraarschap

(Evans, 2008; Vanassche, 2022, 2024, in press;
Vanassche & Berry, 2020; Vanassche &
Kelchtermans, 2014)

- Datgene wat zich (telkens opnieuw en anders) manifesteert in het handelen van leraren.
- Op een welbepaald moment, in een welbepaalde context.
- Als resultaat van het oordeel over wat wenselijk is om te doen in het licht van de relatie met hun leerlingen.

Sluiten de aanpakken in die les aan bij
inzichten over wat werkt?

Kent de student de bouwstenen van
effectieve didactiek?

En de mentor/lerarenopleider?

Hoe kunnen we eventuele hiaten
remediëren?

Wat gebeurt er in de praktijk? Waarom
gebeurt dat?

Wat vinden we daarvan?

Moeten we deze praktijk trachten te
veranderen?

Waarom zou deze verandering een
verbetering zijn?

Het recht van leraren om te onderwijzen als garantie voor het
recht op leren van leerlingen.

Opbouw

1. Wat betekent het om leraar te zijn vanuit een evidence-based/evidence-informed perspectief?
2. Wat zijn mogelijke blinde vlekken?
3. Kunnen we ons ook een alternatief verbeelden?
4. Wat betekent dit voor onderzoek, beleid en praktijk?

1) Laten we met ons allen wat voorzichtiger zijn.

“

De werkelijkheid is soep, de wetenschap een vork.

(geanonimiseerd, juni 2025, LinkedIn)

2) Laten we beseffen dat evidentie niet objectief of neutraal is
(en dat ook nooit zal kunnen zijn).

“

(...) it is both real and produced.

(Law & Urry, 2004, p. 5)

3) Diversiteit in praktijken, aanpakken en doelstellingen
is een troef eerder dan een probleem.

4) Er is niet enkel nood aan (meer) empirische evidentie maar ook aan meer theorie(vorming)
(en dus theory-informed education?)

Referenties

- Burke, K. (1935). *Permanence and change*. New Republic.
- Christiaens, L., Simons, M., & Vanassche, E. (2024). Meer leraren: Van hoe naar welke? Een kritische analyse van assumpties en positioneringen in het Vlaamse beleidsdiscours. *Pedagogische Studiën*, 101, 140–161. <https://doi.org/10.59302/78n6g36>
- Evans, L. (2008). Professionalism, professionalism and the development of education professionals. *British Journal of Educational Studies*, 56, 20–38.
- Law, J., & Urry, J. (2004). Enacting the social. *Economy and Society*, 33(3), 390–410. <https://doi.org/10.1080/0308514042000225716>
- Vanassche, E. (2022). Four propositions on how to conceptualize, research, and develop teacher educator professionalism. *Frontiers Education*, 7. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.1036949>
- Vanassche, E. (2023). Talking to learn: Patterns of discursive interaction in post-lesson debriefs. *Teaching and Teacher Education*, 133. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104301>
- Vanassche, E. (2023). Teacher education policy and professionalism: A personal review of teacher education policy research. In R. Tierney, F. Rizvi, & K. Erkican (Eds.), *International Encyclopaedia of Education* (pp. 10–19). Elsevier.

Referenties

- Vanassche, E. (2024). De professionaliteit van lerarenopleiders: Perspectieven en blinde vlekken. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 45(4), 31-46.
- Vanassche, E. (2025). The discursive positioning of teacher education in the Flemish teacher shortages policy debate: Praise, blame, tensions, and contradictions. *European Journal of Teacher Education*, 48(1), 9-25.
<https://doi.org/10.1080/02619768.2024.2407961>
- Vanassche, E., & Berry, A. (2020). Teacher educator knowledge, practice, and S-STTEP research. In J. Kitchen et al. (Eds.), *International handbook of Self-Study of Teaching and Teacher Education Practices* (pp. 177-214). Springer.
- Vanassche, E., Bruneel, S., & Christiaens, L. (2021). A critical examination of the conception of teacher professionalism enacted in current teacher education policy in Flanders. In D. Mayer (Ed.), *Teacher education policy and research: Global perspectives* (pp. 27–42). Springer.
- Vanassche, E., & Kelchtermans, G. (2014). Teacher educators' professionalism in practice: Positioning theory and personal interpretative framework. *Teaching and Teacher Education*, 44, 117-127.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2014.08.006>.

Dank jullie wel!

eline.vanassche@kuleuven.be